

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора психологічних наук, професора,
завідувача кафедри психології Комунального закладу
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Вознюк Алли Вікторівни
на дисертацію Гордієнко Наталії Василівни
«Розвиток психологічної компетентності працівників районних
методичних кабінетів у післядипломній освіті»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук
за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія

Дисертаційне дослідження, що розглядається, присвячено актуальній проблемі розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті. Питання розвитку психологічної компетентності розглядалося вченими у контексті дослідження професійного розвитку фахівців. Проте в умовах реформування освіти, упровадження Концепції «Нова українська школа» для методичних працівників володіння фаховими компетентностями стає недостатнім, адже працівники РМК мають постійно прагнути до вдосконалення, бути психологічно-компетентними працівниками, які самі володіють психологічно обґрунтованими технологіями навчання і сприятимуть становленню та ствердженню якісної системи освіти. Розвиток психологічної компетентності працівників РМК є однією з важливих умов забезпечення ефективної діяльності закладів освіти, тому особливого значення набуває в умовах післядипломної освіти, завдяки якій створюється сприятливе психологічне середовище на принципах добровільності, варіативності програм і термінів курсів підвищення кваліфікації. Разом із тим, у дисертації Н. В. Гордієнко показано, що усвідомлення цієї проблеми з боку значної частини працівників районних методичних кабінетів є недостатнім, а їх прагнення до розвитку психологічної компетентності працівників районних

методичних кабінетів не досягає того рівня, що забезпечує адекватну відповідь на складні виклики сьогодення.

З огляду на це, визначення та експериментальна перевірка дисертанткою змісту, компонентів, умов розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів набуває як теоретичного, так і практичного значення, яке посилюється запропонованою Н. В. Гордієнко програмою розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті.

Робота має логічно побудовану структуру. У змісті послідовно подаються взаємопов'язані результати теоретичного обґрунтування проблеми та емпіричного дослідження змісту, компонентів, особливостей та рівнів розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті, що сприяло реалізації мети роботи. Під час вивчення вітчизняного та світового досвіду авторка розкриває основні наукові положення дисертації, підкріплює їх у ході констатувального етапу емпіричного дослідження. Виявлені результати підтверджують доцільність розроблення та апробації дисертанткою спеціальної програми розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті.

У *вступі* авторкою наведено чітко виважені формулювання щодо актуальності роботи, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, описано теоретико-методологічну та методичну базу дослідження, наведено дані про апробацію результатів, публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ дисертації присвячений основним теоретичним підходам до дослідження феномену «психологічна компетентність особистості фахівця», проаналізовано особливості професійної діяльності працівників районних методичних кабінетів. У даному розділі, за результатами теоретичного аналізу літератури, дисертантка виокремила основні підходи до дослідження проблеми психологічної компетентності фахівця та її розвитку. Особливою заслугою автора є запропонований нею комплексний підхід, що ґрунтується на

положеннях особистісно-діяльнісного, акмеологічного, особистісно-орієнованого та генетико-моделюючого підходів, який, відповідає викликам сьогодення в контексті підвищення якості освіти і професійного розвитку педагогічних працівників у післядипломній освіті.

На основі аналізу праць дослідників, присвячених характеристиці діяльності методичної служби системи освіти визначено психологічну специфіку професійної діяльності працівників районних методичних кабінетів. На цьому підґрунті визначено зміст, компоненти, особливості і рівні розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів, які стали теоретичною основою емпіричного дослідження, результати якого подано у наступних розділах дисертації. Привертає увагу чітке визначення критеріїв і показників психологічної компетентності працівників РМК, що дозволяє визначити їх під час експериментального дослідження.

У *другому розділі* дисертації презентовано результати констатувального етапу емпіричного дослідження розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті. Детально підібрано та обґрунтовано вибір діагностичних методик, процедуру збору емпіричних даних та їх опрацювання. Наведено аналіз одержаних результатів, за якими виявлено низький рівень як окремих компонентів розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів так і психологічної компетентності загалом. Завдяки ретельному добору надійних і валідних методик, які відповідають меті та завданням дослідження, процедур математичної статистики, дисертантці вдалося здобути вагомі наукові результати, виявити психологічну специфіку професійної діяльності працівників районних методичних кабінетів, дослідити їх гендерно-вікові (стать, вік) та організаційно-професійні (напрямок, стаж педагогічної діяльності, стаж на даній посаді) особливості.

Загалом, можна констатувати високу наукову цінність отриманих результатів, що свідчать про необхідність сприяння активізації розвитку

психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті.

У *третьому розділі* дисертації «Програма розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті» викладено загальну стратегію, мету та завдання формувального експерименту, подано авторську програму розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів, що реалізована у вигляді спецкурсу-тренінгу. Подано аналіз ефективності розвитку психологічної компетентності працівників РМК у процесі підвищення кваліфікації. Про це, зокрема, свідчить статистично значуще підвищення у рівнях розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів та позитивна динаміка її розвитку за всіма компонентами в учасників експериментальної групи. Так, зміни проявились у тому, що досліджувані опанували систему психологічних знань, змісту компонентів розвитку психологічної компетентності, актуалізували вироблення прагнень до підвищення рівня професійного вдосконалення, прагнень опанувати психологічні знання, розвинути уміння, навички, особистісні якості, розвинули власну психологічну компетентність, сформували здібності здійснювати психологічний супровід як власного професійного вдосконалення так і вчителів, розвинули такі показники як комунікативна толерантність, соціальна креативність, рефлексивність, інтернальність.

Достатньо ґрунтовно опрацьовані методи та форми активізації розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів, їх конкретизація в авторських вправах та авторських модифікаціях вправ інших дослідників, що використовувались під час впровадження розробленої програми.

Висновки відповідають поставленим завданням і відображають основні результати дисертаційної роботи.

Слід зазначити, що автореферат дисертації Н. В. Гордієнко та опубліковані праці відповідають змісту, а результати апробації на наукових і науково-

практичних конференціях, семінарах, форумах свідчать про широке представлення дисертанткою результатів дослідження науковій спільноті.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Гордієнко Наталії Василівни та відзначаючи її відповідність вимогам до наукових досліджень, вважаємо за необхідне висловити певні зауваження й побажання, які будуть сприяти подальшому аналізу досліджуваної проблеми.

1. Цілком правильно акцентуючи увагу на аналізі поняття «психологічна компетентність», дисертантка, разом з тим, значно менше уваги приділяє характеристиці дотичних до проблематики понять, зокрема, «компетенція». Уявляється доцільним глибше розкриття даного поняття як суттєвого у контексті досліджуваної проблематики.

2. Відзначаючи в цілому ґрунтовний аналіз результатів констатувального етапу емпіричного дослідження, зазначимо разом з тим, що окремі з них потребують додаткового пояснення. Так, зокрема, дисертантка виявила відмінності у розвитку психологічної компетентності працівників методичних кабінетів системи освіти залежно від напрямку їх професійної діяльності: природничо-математичного та суспільно-гуманітарного дисципліни, але причини встановлених відмінностей залишилось поза полем уваги дисертантки.

3. На с. 160 дисертації зазначається, що значна частина працівників районних методичних кабінетів є схильними до сценарію неуспіху. Бажано було б пояснити, чому цей феномен має місце і яким чином дисертантка сприяла трансформації такого сценарію в конструктивний бік у формульованому експерименті.

4. На етапі теоретичного аналізу авторка аналізує психологічні особливості діяльності методистів системи освіти. Варто було б детальніше показати, як саме ці специфічні особливості враховані у програмі розвитку психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів.

Висловлені зауваження і побажання не знижують загальної позитивної оцінки дисертації Наталії Василівни Гордієнко, яка є завершеною науковою працею, спрямованою на розв'язання проблеми розвитку психологічної

компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті, вона має наукову новизну, теоретичне значення, практичну цінність.

Отже, на основі проведеного аналізу роботи можна стверджувати, що дисертація «Розвиток психологічної компетентності працівників районних методичних кабінетів у післядипломній освіті» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами і доповненнями згідно Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р., а її авторка – Гордієнко Наталія Василівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія.

Офіційний опонент,
доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології
Комунального закладу
Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

А. В. Вознюк

